

A duális képzés bevezethetőségének vizsgálata

Mihálka Mária

tanársegéd

Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar

Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék

e-mail: mihalka@etszk.u-szeged.hu

A Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék TÁMOP 4.1.1. F-14/1/KONV-2015-0006 „Munkaerő-piaci igényekre támaszkodó gyakorlat-orientált képzések, szolgáltatások a Szegedi Tudományegyetem fókuszában” pályázati programjának egyik fontos célkitűzése volt a duális képzés hazai adaptálási lehetőségeinek feltárása a szociális munka képzési területen.

Az adaptálási lehetőségek első lépéseként a bevezethetőség vizsgálatának célkitűzésével, a Dél-alföldi Régióban működő szociális ágazat intézményeinek, szervezeteinek képviselőit, a szociális képzéseket indító felsőoktatási intézmények szereplőit hívtuk meg egy három alkalomból álló workshopra.

A workshopok munkájának eredményeként elmondhatjuk, hogy a duális képzés bevezetéséhez a résztvevők szerint szükséges:

- új szabályzók kidolgozása,
- a szociális életpálya-modell mihamarabbi bevezetése,
- a képzés filozófiájához kapcsolódó néhány kérdés átgondolása: a specializáció, vagy az általános képzés, széleskörű alapozás a cél, illetve, hogy az általános szociális munkás képzés fogalma felülíródhat-e,
- egy hibrid modell megvalósíthatóságának megvitatása,
- a szervezeti kultúra formálhatóságával kapcsolatos kérdéskör megtárgyalása,
- annak tisztázása, hogy duális hallgatóval nem kiváltható egyetlen álláshely sem a szociális területen,
- állami támogatás, normatíva biztosítása, az infrastruktúra fejlesztése a szociális-, gyermekvédelmi intézményekben,

- az egyházi és civil szervezetek mellett az állami fenntartású szervezetek lehetőségének megteremtése a bekapcsolódásra,
- a mentor/ok kiválasztásának, kijelölésének, valamint képzésének megtervezése.

A résztvevők a hallgatók oldaláról is megvizsgálták a duális képzés lehetőségét. Egyetértettek abban, hogy a hallgatóknak nagy megterhelést jelentene a képzésben való részvétel, mivel a vizsgákra a munkavégzési szakaszban kellene felkészülni, azzal a megjegyzéssel, hogy a hallgatók nagy része most is csak úgy tudja végezni a tanulmányait, hogy közben dolgozik, és jellemzően nem szociális területen. Ugyanakkor a duális képzés nagy lehetőség a hallgatóknak, általa nem lenne szükségük diákhitelre, diákmunkára, a tanulás lehetne a fókuszban, és nagyobb munkatapasztalatra, még több gyakorlatra tehetnének így szert.

Az adaptálási lehetőségek következő lépése a Dél-alföldi Régióban működő szociális és gyermekvédelmi szervezetek munkaerő-piaci igényeinek felmérése, az igényelt elméleti és gyakorlati kompetenciák azonosítása volt. A munkaerő-piaci igények felmérése fókuszcsoporthoz tartozó interjúval történt. A fókuszcsoporthoz tartozó résztvevői a Dél-alföldi Régió gyermekvédelmi, fogyatékos- és idős ellátási területén dolgozó szakemberek voltak, kiválasztásukra szakértői mintavétellel került sor.

A fókuszcsoporthoz tartozó vizsgálat eredményei alapján megállapíthatjuk, hogy a Dél-alföldi Régió:

- szakember hiánnyal küzd, nincs elég jelentkező, melynek hátterében a szakma alacsony presztízse, az erkölcsi és anyagi megbecsültség hiánya áll.

- szakképzettség tekintetében egyértelműen a szociális alapvégzettségűeket részesíti előnyben, de a gyermekvédelmi szakellátás területén jelentős számú pedagógus kolléga is dolgozik.

A szakemberek szükséges jellemzői közül a résztvevők a következőket emelték ki: szilárd szakmai alapismeretek, elméleti tudás, összefüggések keresése, felismerése, innováció, kreativitás, önismeret, önkontroll, empátia, elfogadás, tolerancia, hitelesség, alázat, elhivatottság, rendszerszemlélet, probléma-megoldó képesség, önállóság, csapatmunka, jó kommunikációs készség, kitartás, stressz-tűrő képesség, széles kapcsolati háló, rugalmasság.

A duális képzésben való lehetséges mentori feladatok vállalásának feltételeiről a fókuszcsoporton a szakemberek elmondták, hogy szükség lenne: megfelelő finanszírozásra, a jogi szabályozás kialakítására, egy nagyon szoros, személyes kapcsolattartásra a felsőoktatási intézmény és a gyakorlóhely között, valamint a szerepek, feladatok pontos kijelölésére mind az elméleti, mind a gyakorlati képzőhely tekintetében. Ezek mellett a keretek, szabályok közös kialakítására, rendszeres fórumra a tapasztalatok megbeszélésének érdekében.

Felhasznált irodalom

1. Oraveczné Bodor Piroska és Vida Anikó (2015): Workshop összefoglaló. Kutatási jelentés. Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar, Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék. Szeged.
2. Szabó Péter és Tunyogi József (2015): Elméleti és gyakorlati kompetenciák köre. Kutatási jelentés. Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar, Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék. Szeged.

Az igényelt elméleti és gyakorlati kompetenciák azonosítása érdekében műhelymunka szerveződött.

A műhelymunka első szakaszában egy-egy önálló választás alapján összeállított elméleti és gyakorlati kompetencia lista elkészítésére kértük a résztvevőket. Az elméleti kompetenciák köre 17 különböző kompetenciát tartalmazott. Ezek közül legtöbbször a jogi ismereteket, az intézményi felépítés ismeretét és a szociális munka módszertani ismereteit, a szociálpolitika ismeretét, az igénybevevőkkel kapcsolatos ismereteket tartották fontosnak. A felsorolt gyakorlati kompetenciák közül, melyek köre 31 különböző kompetenciát tartalmazott, a legtöbb választást az empátia, a megbízhatóság, a motiváció, a kommunikációs készség, az önállóság, az együttérző képesség, a rendszerszemlélet, a konfliktusmegoldó képesség és az elhivatottság kapta.

A műhelymunka második szakaszában egy előre összeállított elméleti és gyakorlati kompetencia lista kitöltésére kértük a résztvevőket. Az elméleti kompetenciák közül a legfontosabbnak a szociális munka módszertanát, a jogi ismereteket, a pszichológiai, az intézményi és a munkaerő-piaci ismeretekhez kapcsolódó elméleti kompetenciákat, a deviancia szociológiai, család- életmód szociológiai ismereteket tekintették. A gyakorlati kompetenciák közül legfontosabbnak: a problémamegoldó képességet; a kommunikációs és konfliktuskezelő készséget; az összefüggések meglátásának, értelmezésének készségét; és a rendszerszemléletű gondolkodást tartották.